

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sunday and Holidays.

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

NOV CARISTIČNI ATENTAT V RUSIJI

Moskovski proces razkril fabriciranje stotin dokumentov, ki so bili prodani nemški in francoski vladi ter ameriškim listom.

Berlin, 7. jul. — Iz Moskve poročajo, da je bil včeraj izvršen atentat na Nojmska, tajnika komunističnega sveta v Leningradu. Nojmski je bil obstreljen in nevarno ranjen. Atentator je carist. Veliko število oseb je bilo aretiranih.

Moskva, 7. jul. — Včeraj je bila tu objavljena obravnavna proti Georgiju Druželovskiju, ki je obtožen, da je po navodilih poljske in bolgarske vlade ponarejal sovjetske uradne listine, da so služile kot "evidenca" sovjetske in komunistične zorožniške kampanje v tujih deželah. Proces ima razkriti vso vsebino teh falsifikatov, katerih je na stotine.

Sovjetska vlada ima dokaze, da je Druželovskij fabriciral pisma in druge listine v letu 1925 in lani do 29. junija, ko je bil aretiran, ko se je utihotal v sovjetsko Unijo. Ponarejena pisma je prodajal nemški in francoski vladi, ameriškim listom in agentom Henry Forda. Ameriški konzul v Berlinu, kateremu je bilo ponudeno neko pismo — v katerem je bilo rečeno, da je pokojni Charles C. Ruthenberg prejel \$40,000 za razbitje ameriških uni — je bil toliko pameten, da ga ni hotel kupiti.

Neki ameriški poročevalec je kupil drugo pismo za \$50 in ta dokument je bil potem objavljen v nekem čikaškem dnevniku pod kričnim naslovom kot avtentičen.

Druželovskij je priznal, da je eno ponarejeno pismo prodal "The New York Herald", drugo pa Henry Fordu. V pismu, ki ga je kupil Ford, je bilo rečeno, da je Herman Bernstein, ki je tedaj tožil Forda, v zvezi s tretjo internacionalo.

Druželovskij je dalje priznal, da sta mu vladi Bolgarije in Poljske naročili, naj ponaredi pisma, ki bodo dokazovala, da je razstrelitev cerkve sv. Nedelje v Sofiji in vlada v Gdanskem delo tretje internacionale. Bolgarska vlada mu je plačala \$25 in poljska \$10 za falsifikate.

Ponarejenih pism je toliko, da bi napolnila celo knjigo. Druželovskij se je izkazal mojstra v ponarejanju podpisov.

Javna klinika v Chicagu za zdravljenje raka

Ubožni bolniki dobe brezplačno pomoč z radijem.

Chicago. — Okrajni odbor je 6. t. m. zaključil, da se v Chicagu otvori javna klinika za zdravljenje oseb, ki trpe na raku. Odbor je sklenil, da kupi gotovo količino radija za brezplačno zdravljenje revnih bolnikov. Mesto New York je pred kratkim sklenilo kupiti za \$300,000 radija v enak namen.

STAVKA RUDARJ TRAJA ŽE TRI MESECE.

Znamenj za njen konec še ni.

Chicago, Ill. — Stavka rudarjev na polju mehkega premoga, ponekod je izpor, je nastopila že četrty mesec. V nekaterih posameznih znanjih okrajih delajo, kjer so podjetniki priznali staro mezo. Znamenj pa ni še prav nobenih, ki bi naznanjala, da se bliža konec stavke. Ta znamenja pridejo šele, ko bodo pričela prihajati naročila za premož čez zimo.

Lindbergh gre ponovno v Evropo

Vlada ga pošlje na čelu zračne flotile. Priprave za polet iz New Yorka v Rim. Turški avijatik se pripravlja na polet v New York. Chamberlin in Levin sta se sprla. Byrd priporoča, da vsaka ameriška občina nabavi letalo. Štirje ameriški letalci ubiti v enem dnevu.

Washington, D. C., 7. jul. — Neuradna vest se glasi, da ameriška vlada pošlje Chas. A. Lindbergha, premagalca Atlantika, prihodno jesen na zračno turnejo v Evropo. Lindbergh bo vodil floto ameriških letal v svrhu demonstriranja ameriških zračnih sil. Major T. G. Lamphier, načelnik avijatičnega oddelka v armadi, ga bo spremljal. Letalska flota pojde na bojnih ladjah do srede oceana, nakar se dvigne v zrak in po končani turneji se vrne na ladje.

New York, 7. jul. — William Randolph Hearst je naznanil, da bo financiral brezprestan polet iz New Yorka v Rim. Lloyd Bertaud bo s tovarišmi pilotiral Fokkerjev monoplan v južni četrti preko Azorskih otokov. Črta znaša 4300 milj. Polet je določen za prve dni avgusta.

Carigrad, 7. jul. — Vedjhi bej, turški vojaški avijatik, namerava poleteti še to poletje iz Angore čez Evropo in Atlantik v New York.

Pariz, 7. jul. — Charles A. Levin, newyorški milijonar, ki je financiral Chamberlinov polet v Nemčijo in sam spremljal Chamberlina na poletu kot prvi prekomorski pasajir, se je sprl s svojim pilotom v Parizu. Spor je prišel, ko je Levin zahteval, da poletita nazaj v New York, a Chamberlin se je uprl iz razloga, ker smatra, da "Columbia" ni zmogla obratnega poleta. Levin zdaj išče francoskega letalca s ponudbo visoke nagrade, da ga pilotira domov v njegovem letalu. Vprašal je že najboljših francoskih avijatikov in vsi so odklonili. Ko je ameriški reporter vprašal Chamberlina, kaj je nastvaril, je avijatik odgovoril: "Naj ostane pri tem, kar ste slišali."

Konvencija učiteljev v Chicagu

Konvencija je sprejela resolucije glede militarizma in poduka.

Chicago, Ill. — Ameriška učiteljska federacija je obdržala svojo konvencijo v Chicagu. Zastopani so bili učitelji iz raznih krajev Združenih držav in med njimi tudi učitelji z delavskih učilišč.

Posebno zanimivo je, da je konvencija sprejela veliko resolucij, ki se nanašajo na militarizem v poduku in svobodo učiteljev zunaj šole. Vojna je bila proglašena kot nestvor, ki ubija dobro državljanstvo, kot nekaj divjega in brutalnega. Obvezno vojaško vežbanje v šolah je bilo obsojeno, kot nekaj, kar ustvarja vojno mišljenje. Zahtevalo se je umik ameriških oboroženih sil iz Kitajke. Otroci se naj ne uče le spoštovati ameriških revolucionarnih in ustavnih tradicij, ampak da tudi postanejo pionirji novega družabnega reda.

Glede svobode učiteljev je konvencija zavzela stališče, da se naj uravnavanje takih stvari prepusti učiteljskemu odboru, mesto avtoritetam zunaj šole. Resolucija o politični osebni svobodi izjavlja jasno, da je to zadeva državljanske pravice, ki jo vživa ostalo ljudstvo.

Rešenih je bilo več problemov poduka. Konvencija je naglasila, da posebni interesi strajajo z rdečim pariklom, da se ohrani nečloveške razmere v človeški družbi. Proti društvom, kot je na pr. Društvo hčera iz leta 1812, ki je imenovalo zvezni otroški biroj komunistično napravo, se bo Učiteljska federacija bojevala do skrajnosti.

Samomor strojnika.

Chicago, 7. jul. — Snoci se je na svojem domu, 711 W. 65. ceste, ustrelil mašinist Frank Foley, 51 let star. Motiv umora ni znan.

ZAMORSKO VPRAŠANJE POSTAJA AKUTNO

Ampak zamorci sami ga rešujejo z ožkega vidika.

Baltimore, Md. — Zamorsko vprašanje postaja vedno bolj akutno in zamorci ga rešujejo sami s tistega ožkega vidika, kakor nekateri belopoltni socijologi rešujejo socialno vprašanje.

Kelly Miller, zamorski publicist, je govoril pred baltimorskimi zamorci o zamorskem vprašanju in nekateri njegovi izreki pokazujejo, da gleda to vprašanje le z enega vidika.

Miller meni, da njegov govor ni bil pesimističen, ampak da je vzbujal upo, da zamorci lahko dosežejo boljše socialne razmere le z bojem, mesto da se krmiijo z optimizmom.

V teku svojega govora je rekel, da eden ali dva belopoltnika razpolagata z večjim bogastvom kot 10,000,000 zamorcev. Poza-bilo je povedati, da eden ali dva belopoltna kapitalista premoreta več premoženja kot 10,000,000 belopoltnih delavcev.

Govoril je o razlikovanju plemen, da so za zamorce posebne šole, in da postoje zakoni, ki delajo razliko med zamorci in belopoltniki. Pozabil je pa povedati, da je to zelo zelo vzkoreninjeno v nekdanjih južnih suženjskih državah, medtem, ko se v severnih državah in na zapadu to zelo vedno bolj odpravlja.

Nato je pripovedoval, da zamorski starši vedno težje izobrazijo svoje otroke. Tu ni srednjih šol za zamorce. Ni pa povedal, da je to lokalna prika-zen sedanjega kapitalističnega družabnega reda in da bo te plemenake razlike odpravil socializem. Kdor se bojuje za uredničenje socializma, se bojuje tudi za odpravo plemenskega sovražstva in plemenske enakopravnosti v vseh ozirih.

Zamorci iz južnih držav se selijo v severne. Delavski komisar v New Orleansu izjavlja, da je izseljevanje povzročilo skoraj krizo, posebno pa v stavbinski stroki. Ravnatelj za industrijske stike trgovske zbornice je apeliral na zamorce, da naj ostanejo na jugu. Tu ta ravnatelj ni povedal, da jih žele zaradi tega ohraniti na jugu, ker delajo za nizke mezde. Trgovska zbornica v Birminghamu je nastavlila agente, da stražijo vse vlake, ki vozijo proti severju, da prigravajo zamorskim delavcem, da naj ostanejo na jugu.

Zamorski delavci naj se oklepejo naukov socializma, pa se ne bodo bojevali samo za odrešitev svojega plemena, ampak za odrešitev vseh tlačanih in izkoriščenih ne glede na plemo, narodnost, polt, vero in spol na celnem svetu. To je nauk tudi za zamorce.

Pogajanja v čikaškem cestnoželezniškem sporu

Kompromis najbrž prepreči stavko sprevodnikov in motornikov.

Chicago. — Pogajanja med predstavniki organizacije cestnoželezniških nameštencev in družbe so neprestano v teku že od torka. Mogočne politične sile — župan Thompson — so na delu, da končajo spor s kompromisom.

Kakor poročajo, je kompanija zdaj pripravljena dati delavcem dva centa in pol povika na uro in malo večjo bolniško podporo. Predstavniki unije zahtevajo najmanj pet centov povika. Sprva so zahtevali 15c.

Agitiranje za "Prosveto"

Depresija ogroža Coolidgeovo kandidaturo

Časi se izpreminjajo. — Gospodarska depresija ni več bliz za krotenje nezadovoljnega ljudstva.

Washington, D. C. — Al Smith, njujorski guverner, ni prav nič nevaren Coolidgeovi kandidaturi. Prava nevarnost za Coolidgea tiči v gospodarski depresiji, ki je letos precej občutljiva. Če bo na milijone delavcev brez dela, če biznismani ne bodo mogli razviti svojih kupcij tako, da bodo od njih imeli velik dobiček, ali če bodo letošnje leto zaključili z deficitom, tedaj je nevarnost tu, kaj, da ljudstvo zopet za izpremembo izvoli kandidata demokratske stranke za predsednika Združenih držav.

Ožji krožek republikanskih uradnikov in političarjev gleda z večjo ali manjšo toleranco na Al Smitha kot predsedniškega kandidata demokratske stranke, ker upa, da njegova kandidatura prinese verski in prohibicijski razdor v vrste demokratske stranke. Toda če se poveča gospodarska depresija letos in v prihodnjem letu in če demokratska stranka nominira Owen D. Younga, predsednika General Elektrik kompanije, kot svojega predsedniškega kandidata, tedaj to ne ogroža le Coolidgeve nominacije predsedniškega kandidata, ampak nevarnost je tukaj, da je poražen pri volitvah kot predsedniški kandidat človek, kot je Herbert Hoover ali kateri drugi, ki ima precej zaslonbe v ljudstvu.

Slišajo se razne govornice, da so republikanci pripravljeni za vsak slučaj odvrniti gospodarsko depresijo. V blagajnah Mellonove zakladnice leži večmilijonska rezerva, ki se lahko uporabi za javna dela, ko se pokažejo znaki, da naplheni kredit prihaja v nevarnost, da poče.

Velebizniški interesi vidijo, da se lahko uporabijo zvezne milijarde za odvrnitev gospodarske krize, ako jih je treba uporabiti. Zato se alihi hladno razgovarjanje v Wall Streetu o milijardi dolarjev za nikaragvaški kanal.

Liga za rekonstrukcijo ima konferenco

Imperijalizem postaja glavno vprašanje v ameriški politiki.

Washington, D. C. — Tam na političnem horizontu vidi se daljno omejevanje civilnih pravic in tako je Liga za rekonstrukcijo sklicala dvadnevno konferenco v glavno mesto.

Na tej konferenci je Benjamin C. Marsh, ravnatelj lige, dejal v svojem otvoritvenem govoru, da dogodki v Nikaragvi, Mehiki, Kitaju, Zenevi, izvoz \$13,000,000 ameriškega privatnega kapitala in naraščajoča vojskovanost ameriške zunanje politike povzročajo, da imperijalizem postaja glavno vprašanje v ameriški politiki.

Kot govornika o potlačenju svobodne besede na radiu sta bila prijavljena Morris L. Ernst in Charles E. Rowe iz New Yorka. Arthur Garfield, odvetnik in E. C. Davison, tajnik Mednarodnega društva strojnikov, sta prijavljena kot govornika o potlačenju svobode govora ob času delavskih sporov. Esther Van Slyke, zastopnica Mednarodne ženske mirovne unije, bo govorila, da se vojna postavi izven zakona. Joseph N. Bejrano bo govoril o mehiškem položaju. On je zastopnik mehiške trgovske zbornice. Prijavljeni so še drugi govorniki, vaterši Norman Thomas, ravnatelj Lige za industrijsko demokracijo.

ZAHTEVA PO OLJU IZ RUSIJE NARAŠČA

Zahteva je večja, kot je razvoj oljne industrije v Rusiji. — Izvoz olja narašča v milijone galon.

London, Anglija. — Ravnatelj Royal Dutch kompanije so izjavili, da se olje iz Sovjetske unije slabša, ker ne morejo tehnično tako razviti oljne industrije, kot zahtevajo potrebe. Na to izjavo zdaj odgovarja R. G. Terakopov, ravnatelj ruske oljne industrije.

On naglašala, da se je zahteva po ruskem olju povečala na domačem in tujemskem trgu, dasiravno se je oljna industrija silno razvila po vsem svetu. Celotna bratska podružnica Dutch kompanije je kupila nič manj kot pol milijona ton ruskega olja v zadnjih letih.

Družbe Standard Oil kupujejo velike množine petroleja in sodelujejo a sovjetskimi oljnim trustom, da se zgrade podjetja za čiščenja petroleja.

V Veliki Britaniji se je izvozila velika množina olja, kar pokazuje, da mora biti olje dobre kakovosti. Leta 1926 je šlo prvih šest mesecev, ki so končali v aprilu leta 1926, le 31,300,000 galon olja v Veliki Britaniji. Prvih šest mesecev v letu 1927 pa 62,600,000 galon olja. Izvoz se je torej podvojil.

Zahteva po ruskem olju je tako velika, da se ji ne more zadostiti, dasiravno se dela nočnada na razvoju oljnega polja. Kakovost je dobra in stalna, in to povečava zahtevo po ruskem olju.

Sneg v Duluthu

Vročina ubila tri v Chicagu, strela pa enega v sredo. — Veliki snežni viharji v Argentini.

Duluth, Minn. — V sredo dne 6. julija je tukaj med mrzlim vetrom in dežjem začelo snežiti. Snežinke so se takoj stopile, ko so padle na tla.

Chicago. — V sredo se je zopet pojavil val vročine, ki je nagnal živo srebro v termometrih na 92 stopinj. Zvečer je pa prišla električna nevihta s silno ploho in vetrom, ki je poglala temperaturo 20 stopinj navzdol. Žrtve: tri vled vročine in ena valed strela.

Buenos Aires, Arg., 7. jul. — Velik snežen vihar je včeraj dlijal v Buenos Airesu in po večjem delu Argentini. V provincah Santa Fe, Cordoba in Mendota je vihar nazidal deset čevljev visoke snežene zamete.

(Gornja vest iz Argentine ni nič čudna, kajti na južnem zmernem pasu je zdaj zima.)

PREDSEDNIK DRUŠTVA ŠT. 528 UBIT.

Nesreča se je pripetila pri vožnji z avtomobilom.

Cornwall, Pa. (Poroča tajnik društva št. 528 br. Cyril Wizar.) Naš novozvoljeni predsednik društva št. 528 S. N. P. J. brat Mike Rudy, je bil na mestu ubit v avtomobilski nesreči dne 3. julija ob desetih zvečer. Njegov tovarš, ki ga je vozil, je istotako težko prizadet in se bori za življenje v bolnišnici. Nesreča se je pripetila med domom in Lebanonom. Daljše poročilo sledi.

Novo rebelno gibanje na Portugalskem.

Lisbona, 7. jul. — Policija je danes aretirala trinajst oseb v novem revolucionarnem gibanju proti portugalski vladi.

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za izmetstvo \$9.00.

Naslov na vse, kar ima stik s tem:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (June 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI NI SKRAJNI ČAS ZA ORGANIZIRANJE DELAVCEV V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI?

Avtomobilski delavci v Detroitu izdajajo svoj list. Je pač majhen listič, ampak svoje delo za organiziranje delavcev v avtomobilski industriji vrši dosledno. List pišejo delavci, ki delajo v avtomobilskih tovarnah. Kako dosledno ti zavedni delavci vršijo svojo nalogo, naj služijo komentarji treh delavcev o prigajanju delavcev v tovarnah.

Delavec v Fordovem podjetju komentira novi model in pravi: "Gospodarji skoraj ponore, ko se bliža konec produkcije starega avta. Oni se ne brigajo za kakovost, ampak to, kar oni hočejo, je množina, več in več produkcije."

Delavec v podjetju Hudson kompanije pravi: "Pri Hudsonovih nadomeščajo delavce z delavkami tako hitro, kot jih le morejo. Delavkam plačujejo približno polovico mezde, ki jo plačujejo delavcem."

Delavec v podjetju Dodge kompanije pa reče: "Medtem ko se je produkcija vedno zviševala, so mezde lezle doli, dokler nismo v letu 1926 producirali še enkrat toliko kot v letu 1926."

Komentarji teh treh delavcev govore, da je skrajni čas, da se delavci v detroitških avtomobilskih tovarnah organizirajo, če ne, nastanejo razmere, kakršne so v jeklarski in železarski industriji.

Prvi delavec jasno pove, da podjetnik ne gleda nato, kako dobro in fino delo bo izvršil delavec, ampak njemu gre zato, kako veliko množino bo produciral. Drugi delavec pravi, da se podjetnikom zdi, da delavci preveč zaslužijo in zato nadomeščajo delavce z delavkami, ki prejemale približno polovico toliko mezde, kot delavci. Če pojde tako naprej, bodo žene hodile delat v tovarne za izdelovanje avtov, moški bodo pa ostali doma, kuhali, prali in pestovali otroke, in izhajati bodo morali s polovico manj mezde, kot so preje, ko so se sami hodili v tovarne izdelovat avte.

Tretji delavec na kratko pove, da je prigajanje k delu postalo tako obsežno in učinkovito, da delavci producirajo dvakrat toliko v enem letu, kot so preje v cellem letu.

Organiziranje delavcev v avtomobilski industriji pa ni odvisno od teh treh delavcev, ki so konstatirali, kakšne so razmere v avtomobilski industriji v Detroitu. Oni so le povedali, kakšne so razmere v industriji, da oni delavci, ki teh razmer ne vidijo, jih spoznajo in prično razmišljati o njih, na kakšen način se dajo take razmere izboljšati. Če masa delavcev, ki dela v avtomobilski industriji, ne prične misliti in se zavedati, da je treba razmere v industriji izboljšati, ker imajo ravnotako pravico do življenja, kot lastniki avtomobilskih tovarnov, tedaj ne bo nihče drugi kriv, kot delavci sami, ako se bodo razmere v avtomobilski industriji obračale na slabo, mesto na dobro. Nihče ne more delavcev v avtomobilski industriji organizirati, ako nimajo volje se organizirati. Zato se pa morajo delavci otresti tiste škodljive brezbriznosti, ki se da povedati z besedami: "Eh, kaj se bom brigal za organizacijo, saj se drugi že itak dosti."

Delavec, ki tako misli, škoduje sebi in svoji družini. Delavčeva misel mora biti drugačna, da koristi njemu in njegovi družini. Delavec mora reči: "Skrajni čas je, da se pobrigam za svojo organizacijo. In ker se drugi brigajo zanj, se bom še jaz, da bo bolj popolna in nam preje prinese uspehe."

Delavec, ki tako misli, pokaže, da se zaveda, da je delavec in da delavcev nihče ne bo osvobodil kapitalistične sužnosti, ako se je sami ne osvobodijo. Tak delavec ni brezbrizen, ki živi tjevdan, ampak je delavec, ki se zaveda svoje moči, ki je silna in velika, ako se v organizaciji zveže in združi z močjo svojih tovarišev — delavcev.

In če tako misli 10,000, 50,000 ali 100,000 delavcev, tedaj se ta moč izpremeni v silo, kateri niso kos vsi tovarnarji, ki izdelujejo avte.

Časi, ko so prihajali odrešeniki na svet, so že zdavnaj minili. Ne vrnejo se nikdar več. Danes se morajo delavci združiti, organizirati, ako hočejo izboljšati razmere, v katerih živijo, da se tako rešijo industrijskega pekla na tem svetu.

SLIKE IZ NASELJIN

Zločinsko postopanje s starim človekom. Položaj stavarjev.

Coverdale, Pa. — Ni dolgo tega, kar sem poročal o lovski sezoni, sedaj pa želim poročati, kako so zatirani naši bojevnik v borbi za boljše delavske razmere. Stavka se še vedno nadaljuje in kar je še unijskih družin po kompanijskih stanova njih, jih vsaki teden zmečejo nekaj pod mlo nebo. Nič ni vprašajo, kar šerifi pridejo v pomočniki in zmečejo pohištvo iz stanovanj, ali ga pa znošijo kak zapuščen hlev. Če jim kaj vseh, pa poleg tega še okra dejo.

Frank Moravec je bil zaposlen čez dan, da si zasluži za življenjske potrebe. Zaslužki seveda ni imel velikega, kajti plača v grabnu, kjer je delal, je le po 50c na uro. Ko je prišel zvečer ves utrujen z dela domov, ni našel v svojem stanovanju nobene stvari. Še blizu ni smel. Ko je vprašal po svojih stvarih in pohištvo, so ga zavrili, da njega nič ne briga. Potem so mu pa dejali, da imi v hlevu, kar hoče. Ko je našel svoje stvari, je spoznal, da je velikega manjkalo in še tisti večer je moral v prodajalno, da si je kupil drugo obleko. Iskal je tudi moral prenočišče pri drugih ljudeh. Drugi dan se je Moravec pritožil na okrajnega sodišču, ali kaj bo iz tega prišlo, mi bo mogoče poročati šek drugič.

Take so pravice delavcev v naši koloniji. Dokler polnim žepo podjetnikom, smo jim dobi, kakor hitro pa si zaželimo boljše položaja zase in se bo rimo zanj, nas pa preganjajo kakor zamorci divje prašiče.

Na 1. julija je bilo ukazano da se morajo vsi preostali izseliti iz kompanijskih stanovanj. Kompanijski pobojniki so se tako razjezili, da so šli stanovanjske strehe trgati doli. Vse strehe so strgali doli, kjer živ kak stavar. Ali kaj se je zopet zgodilo iz tega! Unijski uradnik je šel k telefonu in da vedet unijskemu advokatu, ad vokat pa je pretepačem zapovedal, da morajo čimprej zopet pokriti strehe.

Tak dobiček imajo kompanijski baroni v stavki. Stavkoka si spravijo na površje le mak premoaga, akoprav je teh največ težev že okoli tristo. Delat nečejo! Za delo je prišel vprašat neki unijski rudar, ki so ga tudi vposlili. Toda on ni šel delat zato, da bi kaj zaslužil, temveč samo zato, da bi videl, kako je med stavkokaži; obenem se je tudi želel te ljudi dobiti na dan, da bi z nami staval. Vzklicem slabim razmeram pa je od vseh tristo stavkokazov dobil samo dva, ki sta bila pripravljena, da bi ostala z nami. Ostalih tristo mu je reklo: "Mi nismo prišli sem delat, prišli smo zlomit vašo stavko."

Rudarji, zapomnimo si, da nam prav taki prodanci pomagajo izvajati boj, četudi indirektno. Samo prave zavesti in vztrajnosti je treba.

Pozdravljam zavedne delavce po vsej Ameriki, zlasti pa obitelji Franka Pristavca iz Springfielda, Ill., ker me je prišla obiskat ter pogledat našo lovsko sezono. — Martin Kasic, član društva št. 427.

Poročilo s konference.

Gross, Kansas. — V nedeljo dne 26. junija se je vršila v Edinonu konferenca socialističnih klubov v Crawford Co. Zastopani so bili 4 klubi in 4 društva, ki podpirajo "Izobraževalno akcijo" J. S. Z. Udeležba je bila jako dobra. Poleg zastopnikov je bilo navzočih tudi mnogo drugih somišljenikov in precejšnje število ženstva.

Povabilu za udeležbo sta se tudi odzvala godba in pevski odsek društva "Sunflower" št. 609 S. N. P. J. v Armi. Društvo obstoji iz slovenske mladine in je bilo ustanovljeno pred nekaj meseci. Mladina nam je pokazala, kaj je zmogla napraviti. Dasi šele na novo organizirani, so nam ob pričetku seje izvrstno zaigrali tri komade in zapeli več pesmi v slovenskem in angleškem jeziku. Od udeležencev so želi burno pohvalo.

Na seji se je razpravljalo o reorganiziranju socialističnih klubov po naselbinah, kjer jih še ni, o potrebi, da zopet zbudimo tukajšnje ameriško delavstvo, da sodelujejo z nami, za postavitve socialističnega "titeta" pri prihodnjih volitvah. Razpravljalo se je o važnosti delavskega časopisa, izobraževalni akciji itd. Glede kampanje za delavsko radio postajo z imenom WDEBS se je sklenilo, da se obširnejše razpravlja na prihodnji seji.

Sklenjeno je bilo, da se priredi veselica v soboto večer dne 30. julija, v Edinonu. Začetek ob 4 popoldne.

Prihodnja konferenca se vrši drugo nedeljo v avgustu, ob 4h popoldne v Frontenacu. Godbeni in pevski odsek društva "Sunflower" sta pa obljubila, da zopet prideta na našo prihodnjo konferenco in nas razveselita z rodbo in petjem.

Somišljenike in prijatelje namredka vabimo, da posetijo našo veselico v Edinonu in prihodnjo konferenco v Frontenacu. — A. J.

postavah, svobodi, vzgoji in drugo.

San Francisco, Cal. — Kaj je postava? Postava je misel enega človeka, ki je lahko dobra ali slaba za narod.

V postavah so ljudje, ki imajo simpatije z delavcem, četudi so prišli do svojih položajev s pomočjo proletarskih glasov.

Postave vsiljujejo delavcem, sami jih pa prezirajo. Že v šolah zastrupljajo otroke z nadušenjem za vojne in za poročine do ničevnih postav.

Urednik tednika "Current Events", katerega prejemajo orolci v šolah, je nekoč zapisal, da je bil svetovnoznani delavski koritelj E. V. Debs postavolonec in da je vojna včasih potrebna, zato da je bilo treba njega zapreti. Stoprocentni patrijot ne vidi, da je bil pokojni Debs velkokljub in velik nasprotnik iredljanja proletarske krvi za profit kapitalistom.

Sprememba ne škoduje, zato e treba stare postavne zmetati v oš in napraviti nove v korist delavstva. Zato je treba združevati, da porazimo staro gardo in zvolimo v postavodaje delavskeandidate. Slabe postavne in Jaredbe uničujejo delavsko življenje. S sedanjimi postavami očeejo eksperimentirati na deavcih, kapitalisti sami se pa il ne zmenijo zanje.

V zadnjem dopisu sem omedil, da je bila miss Anita Whitney obsojena v državno ječo od nega do štirinajst let. Po mnemu gubernerja Younga ni kršila kalifornijskega sindikalističnega akona, zato jo je pomislili. Ker je premožna in poznana javnosti, so poleg glasnih politikave bile aktivne tudi nekatere lenske organizacije, da jo rešio ječe. Zakaj gubernier Young i pomlosti ostalih političnih letnikov, ki že leta trpijo v ječi za isto kršitev postav? Kje je pravica za delavca in kje je svoboda, za katero so zavedni Američani prelivali kri? Svoboda govora in tiska je edina, ki vodi do splošne izobrazbe, ali zlic temu se dobijo ljudje, ki kritizirajo dopisovalce v liste. Pozabili so, da je zapisana svoboda govora in tiska v ameriški konstituciji. Več priznanja gre nim, ki se trudijo z dopisovanjem, kakor pa onim, ki hodijo od hiše do hiše kakor stare ženice, Pisanje in čitanje nam pomaga do boljše izobrazbe, katere nam vedno primanjkuje. Ko v družbi srečamo ljudi, ki dosti čitajo in pišejo, opazimo, da so njih izražanja pomenljiva in preudarna ter v njih gorvenju ne najdemo grdih besed in tudi kletvine ne.

Kratko je človeško življenje in žalostno je, ko človek kar ne nadomaga zapusti svet. Žalostno je bilo tudi, ko nas je zapustil naš zvesti član društva št. 304, oče treh nedorastlih otrok, brat Louisa Golob. Ako bi S. N. P. J. imela dovolj takih članov, ne bi imeli naklad. Skoraj do zadnjega dihljeja je Louis opravljal težko delo ter je hotel premagati proletarsko bolezen, kateri si je nakopal pri pridnem delu. Podrobnosti iz življenja brata Louisa Goloba so čitatelji že brali v št. 117 Prosvete. Bodi

mu lahka tuja gruda; družini pa naše sožalje. — Peter E. Kurnick.

Žalostni konec rojaka.

Wauwatosa, Wisconsin. — Ko človek niha pisati kaj dobrega, ga pa vest žene, da opiše slabo. Tako je tudi z menoj, ki se že dolgo časa nisem oglašil v Prosveti. Tu težko delamo v vročini kakor v mrazu za plačo, ob kateri se komaj vzdržujemo. Da bi napravili kaj na stran za stara leta, na to še mislimi ni. Izhoda, v boljše življenje iz današnjega kapitalističnega sistema, pa tudi ne moremo najti. Edina pomoč za stara leta, katere se nam obeta, so naša društva; zato rojaki, ne zamenjajmo jih, temveč potrudimo se, da bodo močna in da nam bodo v vseh slučajih lahko nudila izdatno pomoč.

Zdaj, ko je nastopilo toplo vreme, nas večkrat razveselijo društva z veselkami in pikniki po tukajšnjih oblinih parkih. Vsekakor pa bi se morali bolj zanimati za narodni dom; bolj splošno bi se morali zanimati zanj, kajti pečica članov, pa naj bodo še tako zvesti in vajtrajni, ne more vsega urediti. Mlačnost v društvenih razmerah nam ne bo prav nič pomagala.

Na bližnjem West Allisu se je pred kratkim pripetila nesreča, ki jasno pokazuje, kako je svet dandanes nevoščljiv človeku, ki se preskrbi, da ima bolj brezskrbna leta. Tu je živel naš rojak Frank Yakich, po domače Šuštar, rojen v Zapotoku pri Igu, Jugoslavija. Mož je dosegel svojih šestinpetdeset let in je tu imel malo posestvo, lejer je živel sam v lepem redu in miru. Kupil si je novo pohištvo in staro znesel ven in zapalil. Rido vedne sosedje je podražil, češ da bo "copernice zgal", kar vse se je malo mislečim ljudem zdelo sumljivo in takoj se je razširil glas, da se je možu omračil um.

Obveščena je bila policija in Yakicha so prišli iskat ob enajstih zvečer. Mož se je seveda branil, da bi ga odstranili iz njegovega doma v temni noči, tako da so ga orožniki dve uri napadali z bombami, ki povzročajo solze in so napolnili hišico s pilnom. Končno so ranili Yakicha v nogo ter ga tako premagali. Par dni kasneje je ubogi mož umrl za poškodbami. V bolnišnici je do zadnjega trdil, da je mislil, da so ga napadli roparji. Nesrečnež si je bil za stara leta prihranil vsoto denarja, ob kateri bi imel živeti na stara leta, toda počitek si je našel samo v grobu. V starem kraju zapuša pokojni Frank Yakich sina, katerega je vedno upal dobiti sem, in staro mater, katere bo gotovo z žalostnim srcem sprejela vest o njegovem koncu. V Pueblu, Colorado, zapuša pokojnik brata Johna Yakicha in družino. On je prišel sem posloviti se od mrtvega brata. Skupaj smo mu izkazali poslednjo čast, saj pokojnik je imel tudi obilo prijateljev. Vsem sorodnikom prirečno sožalje. — Anton Purkat.

Caristično rovarjenje v sovjetski Rusiji

Stalin pravi, da bela garda že dolgo časa dela priprave za vstajo in invazijo sovjetskih republik.

Moskva, koncem junija. — Jozef Stalin, tajnik vseruske komunistične stranke in sedanjí glavni vodja sovjetske Rusije, je dejal v intervjuu sledeče:

"Tri leta je sovjetska Unija vodila zelo zmerno politiko napram našim notranjim sovražnikom. Prizanašli smo jim kolikor mogoče, a na moje veliko razočaranje in na veliko zadovoljnost naše opozicije (Trocki-Zinovjevova skupina) ni to nič pomagalo. Reakcionarji v inozemstvu so smatrali naše prizanašanje za našo slabost in bela garda v obmejnih deželah je takoj organizirala novo ofenzivo. Sovjetska Unija je torej prisiljena, da se enkrat spregovori v tistem jeziku, ki ga naši sovražniki razumejo — s pestjo sile.

"Zadnja tri leta se je mnogo odličnih caristov — kot knez Aleksander Aleksandrovič, Bo-

Umor, umor in umor. Ubili kravo ali žabo ni zločin. Ubili človeka je zločin. Človek je vladar, krava ni.

Ubili divjaka ali roparja je manj zločinsko kakor recimo žandarja ali trgovca, dasi sta oba človeka.

Judovski pisec je rekel, da je Mojzes rekel, da je Bog rekel, da ubijati se ne sme. Ali ta krat še ni bilo socialistov in boljševikov na svetu. Nasledniki onih, ki so rekli, da je Bog rekel, da ubijati je smrtni greh, so danes veseli in nič ne protestirajo, če na primer na Kitajskem porežejo glave par sto komunistov — so veseli, če fašisti postrele množico socialistov in ateistov — in zelo radi bi videli, če bi kdo še danes ubil Callesa in vseh 800,000 organiziranih boljševikov v Rusiji.

Dokler so ruski revolucionarji za časa carja ubijali cariste z bombami, se je zgrajal ves zunanjí respektirani svet. Danes, ko je ravno narobe, ko caristi ubijajo revolucionarje, kjer morejo, se respektirani svet ne zgraža, pač pa ploska. Nasprotno pa se zgrajajo revolucionarji, ki pri respektiranem svetu niso respektirani.

Dokler je sveta cerkev lahko brez skrbi sežigala nerespektirane krivorce in brezverce, se ni katoliški svet prav nič zgrajal; zgrajali so se samo krivoverci. Ko pa so francoški brezverci rezali glave vernikom, se je cerkev hudo zgrajala in rekla, da je to ostuden umor. Sežiganje ni bilo umor.

Do danes je vedno bilo tako. Da ubijati one na vrhu je bil največji umor, ki se kasnuje z umorom. Dokler je tako, je človek v veliki nevarnosti. Katoliški in boljševiški človek, in vsak drugi človek, je zver, dokler ne neha moriti.

Pijane čebelice brečdelice.

Farmer iz čikaške okolice se je pritožil, da se njegove čebele že več dni vrtajo domov s pajke pijane. Trezna čebele v pajku pa ne marajo pijanih sešter; umirjajo jih in zmečejo iz panjev. Na ta način je farmer

ris Aleksandrovič, Konstantin Nikolaevič, Jevgen Nikolaevič, Mikulin, Dolgorukov i. t. d. — vrnilo domov. Dovolili smo jim povratek s pogojem, da če ne bodo več rovarili proti revoluciji. Objubili so, da bodo mirni. Ali so držali besedo? Kaj še. Čim so se malo ogreli doma, so takoj začeli s tajno propagando za strmolavljenje sovjetov in upostavitve monarhije. Veliki knez Nikolaj naj zasede tron kot novi car.

"Kljub temu smo jim prizanašali, a posvarili smo jih, da nam je znano kaj delajo. Oni se niso zmenili. Potuhnilo so se in spremenili metode kampanje. Naposled smo dobili dokumente, ki so razkrili, da zveza caristov doma z onimi na Poljskem postaja tako kritična, da je ne morejo več ignorirati oni, ki so odgovorni za stabilnost sovjetske Unije.

"Britsko časopisje je zatulilo kot zaboden volk in vrglo na nas ploho gnojnice, ko so bili ustrezni glavni zaročniki, a mi imamo za lopove v Londonu gluha ušesa. Mi vemo kaj delamo.

"Belogardisti, ki so bili usmrčeni tle dni, so imeli v par tednih voditi vstajo, ki bi bila stala milijone življenj. Caristi na Poljskem, v Belgiji, Angliji, Rumuniji in v drugih obmejnih državah dobro vedo, da so bili tisti, ki so bili kaznovani, krivi vsega, česar smo jih obtožili. V rokah imamo črno na belem načrte caristične kampanje, ki se je imela začeti z desetih ali dvanajstih točk. Te načrte objavimo kmalu.

"Veliki knez Nikolaj, ki je bil pred enim letom na kongresu caristov v Parizu maziljen kot car Rusije, je imel začeti oboroženo vstajo v prvi polovici julija tega leta iz Poljske. Stopil bi bil na čelo armadi 85,000 mož, ki so danes razkropljeni na Poljskem. Dne 12. julija je imela stopiti na pozorišče druga armada 35,000 mož v Litvi. Rumunija bi bila sledila s tretjo večjo armado.

že izgubil polovico čebel. V Ameriki, čudoviti deželi, je že vse mogoče. Farmer mora biti zadovoljen, da so še njegove svine trezne — ako so.

Bacili in bacili.

Neki pariški zdravnik je ugotovil, da se pri vsakem poljubu preseli 40,000 bacilov. To še ni tako hudo. Delavec že prene vse tiste bacile, kolikor jih dobi s poljubom. Vse hujši so oni bacili v Evropi in Ameriki, ki pijejo delavčev kri. In ti bacili hodijo po dveh. Omenjeni zdravnik je ustanovil ligo za pobijanje bacilov. Kdaj pa vsi delavci stopijo v ligo za odstranitev človeških krvopijskih bacilov? — Rudar v peklu.

Godba, igraj himno!

Dne 4. julija, na praznik neodvisnosti, je nek štarka v Palestini, Tex., vrgla štiri mladice. Dve mačici sta beli, ena je rdeča in ena plava. Narodne barve! Patriotična mačka! V božji deželi je vse mogoče.

(Vest je bila v listih z resnim naslovom "Patriotic American cat" in brez komentarja!)

Lastovka obrnila hrbet krtačarjem.

Dragi Krtačar! Uf, dobro si me okrtal. Saj nisem zahteval, da prodaj svoje prepričanje za funt kave. Menda si pozabil, da sem nagrado za rešitev moje uganke spremenila v fajfco. Obrabljene krtače ti nisem mogla ponuditi, ker je nimam. To ti je ponudila Krtačica, dasi je nisi zaslužil. Končno: jaz nisem Laskayka, da boš vedel.

Zdaj pa nekaj za Kanalo iz Jowe: Beseda "servus" je zame že stara in nikdar še nisem slišala, da bi kdo dobil zausnico radi te besede. Zdaj sem seveda vesela, da sem daleč proč od vas krtačarjev, ki se zalivate z divjačino in mi grozite z zausnicami. Če je temu tako, potem zdravstvijte med seboj. Jaz se vam umaknem. — Pozdrav od Lastovke iz Michigana.

K. T. B.

"Imamo tudi dokumente, ki dokazujejo, da vsaka obmejnih držav bi bila prispevala po 50,000 mož sveti alijanci, ki so jo organizirali Angliji. Istočasno bi imele izbruhniti vstaje pod vodstvom caristov po vsem ozemlju sovjetske Unije.

"Caristični vohuni v sovjetski Uniji so prve dni junija sporočili velikemu knezu Nikolaju v Parizu, da lahko računa na 100,000 mož rdeče armade. Veliki knez je bil tudi zagotovljen, da se dvigne proti nam 50,000 rdečih vojakov v Bakuju in Georgiji.

"V tajni okrožnici, ki jo je veliki knez Nikolaj poslal caristom v Rusiji, je bila natančno začrtana vsa vstaja, ki je imela izbruhniti po vsej sovjetski Uniji. Vstaja se je imela začeti s kampanjo terorja: razstreljenjem javnih poslopj, kolodvorov in arzenalov ter umori sovjetskih voditeljev. Nekateri atentati in dinamitni napadi so že bili izvršeni. V drugem tajnem cirkularju je veliki knez Nikolaj informiral svoje emisarje v Uniji, da je Velika Britanija pristala na financiranje kampanje. Imamo dokumente, ki dokazujejo brez sence dvoma, da so angleški toriji financirali ta zadnji poiskus ruskih caristov. Churchill in njegovi kolege vedo bolje, kako daleč sega najnovejša konspiracija kot vemo mi.

"Največja hinavščina pod soincev je torej, če Angliji ro-bantijo nad našimi eksekucijami caristov, ko pa dobro vedo, da drugača nam ni kazalo, če smo hoteli ohraniti vlado delavcev in kmetov."

Rajši se je ubil, kot bi se pustil aretirati.

Milwaukee, Wis. — Anton Ivančič, star 25 let, je 6. t. m. izvršil samomor z revolverjem v momentu, ko je na vrata potrkal policaj, da ga aretirajo. Anton je pretepel brata in ta ga je dal aretirati.

Prva shoda sta v Waukeganu in Milwaukeeju

Serijski predavani, v katerih govori Anton Kristan, prične jutri.

Waukegan. — Pripravljalni odbor za shodo v Waukeganu je izdal letake in vabila k predavanju, katero se vrši v Slovenskem narodnem domu jutri ob osmih zvečer. S tem začne daljša vrsta shodov in predavanj, na katerih govori Anton Kristan, so drugi in politični ekonom in stare domovine. Govornik bo povedal največ o združništvu, v katerem je ekspert kot eden pionirjev v tej panogi delavske gospodarske organizacije v domovini. Posebno za Waukegan je tak predmet zanimiv, ker tu že obstajajo delavske gospodarske zadrage, zlasti konzum, stavbino, hranilno in posojilno društvo in tako tudi Slovenski narodni dom. Slovenci, ki so zainteresirani v razvoj teh gospodarskih ustanov, naj se v prvi vrsti zanimajo za predavanje strokovnjaka. Tako tudi društva, klubi in sploh vse slovenske organizacije v Waukeganu, naj napolnijo dvorano jutri zvečer. Vstopnina je samo po 25c za osebo, s čemur se pokrijejo stroški za dvorano.

Milwaukee. — Tajnik kluba št. 37 J. S. Z. vabi vsa slovenska društva v Milwaukeeju na shodo, katerega priredi socialistični klub št. 37 skupno z društvom "Sloga" št. 16 Slovenske narodne podpornice. Že dejstvo, da se je za stvar potegovalo društvo "Sloga," mora pritegniti zven tudi ostala slovenska društva. Tu namreč ne gre za nikakoli politično propagando, temveč za gospodarsko povzdigo slovenskega delavstva. Shod se bo vršil v nedeljo dne 10. julija in prične ob pol desetih dopoldne v So Side Turn dvorani. Tudi tu bo govoril Anton Kristan.

Takoj za tema shodoma se vršita shoda v Sheboyganu in v Chicagoju, in sicer v Sheboyganu v ponedeljek dne 11. julija ob sedmih zvečer v Fludernickovi dvorani, v Chicagoju pa v četrtek dne 14. julija ob osmih zvečer v avditoriju S. N. P. J. V Chicagoju bo tudi banket v torek dne 12. julija ob osmih zvečer v spodnji dvorani S. N. P. J. Sinoči je bila seja eksekutivne in drugih odborov J. S. Z. v Chicagoju, na kateri je bil navzoč Anton Kristan. Prišlo je do zanimivih razprav glede shodov in vzajemnega delovanja, kakor tudi poročilo o pokretu v domovini, o čemur pa sledi daljše poročilo v eni prihodnjih izdaj Prosvete.

Tri armadni letalci smrtno ponesrečili.

New York, 7. jul. — Dva letalca, ki sta prideljala narodni gardi, sta večerj tukaj smrtno ponesrečila v vojaških menevrih, ko sta njiju zrakoplova prišla preblizu skupaj, nakar je sledila kolizija v zraku in oba letalca sta padla mrtva na tla.

Honolulu, Havaj, 7. jul. — Ko sta odhajala od tu zmagovita ameriška avijatika Pacifica, je bil C. L. Williams, ameriški armadni letalec, ubit, ko je motor letala odpovedal in je padlo na tla.

Mati s sedmimi otroci se je zgubila v Chicagoju.

Chicago, 7. jul. — Mrs. Alice Amesides iz St. Louisa se je večerj v čikaškem glavnem delu mesta s sedmimi otroci zgubila, ni vedela, kje je. Sem je prišla na obisk k svoji nečakinji, a je ni mogla najti. Policija je vsem osem preskrbela kosilo in na znanila možu v St. Louisu, naj pride po svojo družino, ker je brez denarja.

Se je pognal v zrak z dinamitom.

Vinton, Ia., 7. jul. — Včeraj se je tukaj Ray Muhanu, 35, pognal v zrak z dinamitom, ki ga je raznesel na drobne kosce, ker ga je pred tednom zapustila žena in se ni marala povrniti k njemu.

Agilirajte za "Prosveto!"

UMORIL HOER, RANIL ŽENO IN SEBE.

Ljubosumen mož povzročil družinsko tragedijo.

Chicago, 7. jul. — William Goeschel je večerj popoldne v ljutem družinskem prepisu s svojo ženo iz ljubosumnosti na smrt zabodel svojo tri leta staro hčerko Elaine, potem ko je z nožem ranil ženo na vratu, nakar je poskusil še sebi prerezati vrat a se je le težko ranil. Vsi trije so bili takoj odpeljani v bolnišnico. Otrok je ob devetih že umrl, brez da bi se zavel.

Goeschelova žena trdi, da ni imel njen mož nikakega povišanja za ljubosumje. V bolnišnici je na straži ob njegovi postelji policija. Takoj ko okreva bo Goeschel odpeljan na sodišče, kjer bo sojen.

SLABO ZOBOVJE OTROK STANE MESTO STOTISOČ.

Mesto Chicago izda na leto veliko denarja za otroške zobe.

Chicago, 7. jul. — Čikaški davkoplačevalci morajo vsako leto plačati \$100,000 za slabe zobe otrok, ki pohajajo ljudske šole. Tako je izjavil profesor S. D. Tylman iz illinoiske državne univerze na seji Steuben kluba sredi v Sherman hotelu. Ta ogromna vsota se izda vsako leto v Chicagoju samo radi tega, ker so starši in otroci brezbržni in zanemarjajo stanje zobovja otrok, ki ogroža njih razvoj ter jih izpostavlja boleznim.

Slavni zdravnik iz Rochesterja, Minn., je izračunal, da vsako leto mora 40% otrok v Ameriki ponavljati predmete v šolah, ker ne izdelajo svojega dela v navadnem času, kot ga ostalih 60% otrok izdela.

V Chicagoju se vsako leto izda \$15,000 samo za poduk higijene v šolah. Mesto operira deset zobozdravniških klinik v ljudskih šolah in te stanejo denar, ki pride od davkoplačevalcev.

KRŠILCI PROHIBICIJE KAZNOVANI NA 33 LET.

Zvezni sodnik je kaznoval 27 kršilcev Volsteadovega zakona.

Chicago, 7. jul. — Zvezni sodnik G. A. Carpenter je večerj obsodil 27 kršilcev prohibicijskega zakona na 33 let zaporu v državne zapore in v okrajne ječe. Skupna kazen vseh 27 kršilcev znaša namreč 33 let.

Poleg tega pa je bil obsojen na pet let v zvezo jetnišnico v Leavenworthu Christ Leventis, ker je ponaredil petdolarski bankovec ter ga spremenil v dvajsetdolarskega.

Umor dveh žensk zavil v misterij.

St. Paul, Minn., 7. jul. — Dve ženski, Sadie Bell, 32, in Anne Grenville, sta bili večerj umorjeni v svojem stanovanju. Njih umor je zavil v misterij. Policija si ne ve tolačiti umorov. Obe žrtvi sta bili v dokaj čudnih pozicijah, ko sta bili najdeni mrtvi. Našel ju je neki tekaišofer, ki je k omenjenima dvema pripeljal njiju prijateljico; javil je umor policiji. Umorjeni nista bili poročeni.

Trojna tragedija.

Chicago. — Ellen Buckley, 4038 W. Congress st., je v sredo prejela telegram iz Omea se poročilom, da je njena sestra umrla. Ko je prečitala telegram, se je zgrižila na tla. Zdelo jo je srčna kap. Njena 24letna hči Winnifred je brž planila iz hiše na ulico, da poišče zdravnika, toda na ulici jo je podri avtomobil in jo ubil na mestu. Ko so prinesli mrtvo dekle v hišo, so našli njeno mater mrtvo na tleh v sobi.

Liberija prva plačala dolg Ameriki.

Washington, D. C. — Zakladniški departament poroča, da je republika Liberija na zapadnem bregu Afrike, edina zamorska država na afriškem kontinentu, prva v celoti plačala svoj vojni dolg Združenim državam. Dolg je znašal \$35,600.

NEWARSKI BRIVCI ZMAGALI.

Priznana je organizacija in povišana meza.

Newark, N. J. — Na stavki je bilo do tisoč brivskih pomočnikov. Ta stavka je končala z zmago za brivske pomočnike. Stavka je trajala le dva tedna in brivski pomočniki so dosegli priznanje organizacije in povišanje meze.

Organizator Rotola izjavlja, da bodo brivski pomočniki oddali naprej v brivnicah le od osmih zjutraj do osmih zvečer, ob sobotah pa eno uro dalj. Vsako nedeljo bodo prosti, vrh tega bodo pa imeli še vsak drugi teden en dan prost v tednu. Pred stavko niso imeli določenih delavnih ur.

NOVO LETALIŠČE V CHICAGU.

Pripravljen bo mali otok na južni strani ob jezeru za pristajanje eroplanov.

Chicago, 7. jul. — Mali otok, ki leži v jezeru Michigan ob koncu Rooseveltove ceste, bo baje v kratkem pripravljen in spremenjen v letališče za zrakoplove. Toda to letališče bo samo začasno, da se odpomore situaciji, ker zrakoplovi morajo sedaj pristajati in odhajati daleč ven iz Chicaga. V doglednem času bo napravljen stalni otok na Michiganem jezeru, ki bo služil zrakoplovstvu.

Mali otok, na katerem namestijo pripraviti letališče, je pol milje dolg in 1,200 čevljev širok. Avijatiki so dejali, da je polje dovolj veliko vsaj začasno.

POLICIJA BO IMELA OPAZOVALNO SOBO.

Zločinci na ogled občinstvu in žrtvam.

Chicago, 7. jul. — Čikaška policija dobi posebno sobo za prijete kriminalce in krake, ki bodo na ogled občinstvu, posebno pa še žrtvam zločincev in banditov. Vsak teden bo policija imela gotov dan v ta namen, ko bodo vsi kriminalci in banditi ter roparji razstavljeni publiki za identifikacijo. To je nove vrste način, da se zatre zločinski val, ki je v Chicagoju še posebno prosto razsajal v zadnjih letih, a se je pod novim policijskim načelnikom Hughesom baje za več odstotkov skrčil.

Sovjetski zank na nemški hiši v Nemčiji.

Berlin, 7. jul. — Monarhisti v mestecu Elgarsburg v Turingiji so vsi iz sebe, odkar so pri občinskih volitvah zmagali komunisti in izvolili svojega zupana. Prvi sklep komunistične občine je bil, da se na vratih mestne hiše vreže znak srpa in kladiva. Demokratčni listi sicer ne odobravajo tega, vendar pa pravijo, da imajo komunisti to pravico, saj monarhisti tudi povzročajo razbojevanje staro cesarsko zastavo, dasi je Nemčija že devet let republika.

Opica s človeškimi čustvi.

Holland, Mich. — Velika afriška opica z dolgim repom v tukajšnjem privatnem zverinjaku je te dni pokazala pravo človeško usmiljenje napram otroku manjše kratkorepe opice s Filipinov, ki je obolel. Mladič je bil tako bolan, da je paznik že mislil, da pogine in prepustil ga je svoji usodi. Tedaj je afriška opica sama prevzela vlogo posrednice. Vzela je opičje dete v roke in ga držala po cele ure ter nosila naokrog. In mladič je ozdravel! Čudno je tudi to, ker je opica-strežajka moškega spola.

Chicago dobilo \$85,000 za dovoženje piva.

Chicago, 7. jul. — Morris Eller, mestni kolektor, je večerj naznanil, da je mesto dobilo \$85,000 za dovoljenja pivnicam mehkih pijač, odkar je župan Thompson izdal naredbo, da se bodo prodajala dovoljenja, ki jih je prejnjši župan Dever odzvel. Od tedaj je bilo izdanih 1,400 licenc za pivnice v Chicagoju.

Čikaška gledališča

Prihodnji teden se povrne v Roosevelt kinogledališče že po vsej Ameriki poznani film "The Covered Wagon". V Chicagoju je bil v zadnjih letih od svojega pričetka predvajan v raznih kinih, a je zanimanje za ta velefilm še vedno veliko. Ta film je bil prvič predvajan na platnu pred tremi leti. Zahteva po njem pa je vedno tako velika, da se je kino družba Balaban in Katz odločila, privesti ga ponovno nazaj. Film ima isti važni pomen v ameriški zgodovini kot ga ima film "The Birth of a Nation", ki predstavlja kritični moment iz ameriške civilne vojne, v času ko je slavni Lincoln predsedoval Uniji, kateri je pretil razkol iz juga.

Ze parkrat smo omenili, da je v McVickers Theatre predvajan sedaj zanimiv film "Beau Geste" iz francosko-marške vojne, ki prikazuje ljubezen treh angleških bratov v vojni.

"Dangerous Dan's Revue" je ime produkciji, ki bo na programu vsak dan prihodnji teden v Oriental gledališču, kjer caruje znani Paul Ash z moderno jazzgodbo. Oderska produkcija v tem teatru je tudi dokaj šaljiva in zanimiva, da postane atmosfera krog človeka razveseljiva, v kateri se človek malo oddahne.

Vsi Balaban in Katz teatri so opremljeni z modernimi ventilnimi napravami, da se človek v njih počuti komfortno, četudi je zunaj morda 90 ali več stopinj toplote.

S prihodnjim tednom prične v Chicagoju teater s programom, ki je noviteta za to gledališče. Ted Lewis pride namreč s svojo godbo — njegovi godbeniki so čisto nazvani za "visoke-duhovne" jazzgodbe. To bo povsem nova atrakcija na odru navedenega kina. Njegovi klavni bodo proizvajali vse mogoče glasove na najrazličnejše instrumente; nekateri instrumenti skoro producirajo človeške glasove. Na platnu bo v tem teatru suplemeniralna odrska farso slika "The Callahans & the Murhys". Od začetka pa do konca je ves film zavrt v smeh, prepire, tožbe in male pretepe, nakar sledi premirje in sprava med dvema irskima družinama, ki živita v apartamentni hiši v New Yorku. Dve irski družini, prikupljivi, toda bojeviti, kot je pač navada pri Irčih, dve irski materi, ki vzgajata vsaka svojo tropo otrok, po katoliškem pravu seveda, se zapleteta v neprestane prepire. Ena teh postane bogata, druga pa uboga, a obeh otroci se prično ženiti. V tem je komedija.

Poincare opran v Daudetovem škandalu.

Pariz, 6. jul. — Francoska zbornica se je večerj bavila s škandalom Daudetovega bega iz ječe. Kot je znano, je bil rojalist Daudet izpuščen iz zapore na telefonski ukaz iz notranjega ministrstva, par ur kasneje je pa prišlo na dan, da so rojalisti manipulirali telefon in impersonirali ministra. Daudeta niso še danes našli. Rojalistični poslanci so zahtevali pojasnila glede aretacije Maurice Puja, uradnika rojalistične liste "L'Action Française", ki je na sumu, da je pomagal pri begu Daudeta. Vlada je zahtevala, da se ne razpravlja o tem in zbornica je vlado podprla s 361 glasovi proti 110.

Japonska podpira Ameriko v Zenevi.

Zeneva, 7. jul. — Japonski delegat, admiral Saito, je snoti formalno naznanil, da Japonska se strinja z Združenimi državami glede omejitve križark. Ameriški načrt je, da maksimalna tonaža križark za vsako vesilo ne sme presegati 250,000 Anglež, ki zahtevajo 600,000 ton, so bili presenečeni.

Ozka prometna cesta bo razširjena.

Chicago, 7. jul. — Michigan boulevard med Chicago in Oak avenijo bo v kratkem razširjen. Na tem mestu je boulevard poseben opek, promet pa vedno velik in še narašča v poletnih mesecih.

Gozdarstvo kol poklic

Das je umno gozdarstvo v Združenih državah prišlo do veljave šele v zadnjih tridesetih letih, imamo v tej deželi približno 1500 mladenčev, ki se učijo gozdarstva. Gozdarski poklic se danes priznava kot ugledna profesija, kajti od nje je odvisna rešitev enega izmed najvažnejših gospodarskih vprašanj te zemlje — uprave 470 milijonov akrov gozdnate zemlje.

Federalna vlada, velik delodajalec gozdarjev, skuša zopet vzbuditi zanimanje mladih mož za gozdarski poklic in je v to svrhu izdala brošuro, vsebujočo mnogo zanimivih in podučnih podatkov.

Dober gozdar mora biti telesno sposoben za naporno življenje v gozdovih, kajti preživeti znaten del svojega življenja v gozdovih brez mnogih udobnosti in ob pogostih težkočah, je nekoliko drugače kot biti v njih le par tednov tekom počitnic.

Gozdarski poklic mika mnogo ljudi, ki ljubijo življenje na prostem, ali treba je tudi zavedati se napornega življenja, ki ga zahteva.

Gozdarstvo se bavi z upravo, sekanjem in pogozdovanjem in s uporabljanjem gozdnih produktov. Bavi se torej z naravnim bogastvom, ki je največje važnosti za mnogo industrij in za narodno blagostanje. Gozdarstvo je v ozki zvezi z živlenskimi in gozdarskimi vprašanji sedanjosti in bodočnosti. Dotika se interesov lesne industrije in vseh industrij, ki rabijo les, torej industrij, ki zaposlujejo nič manj kot milijon ljudi. Pridelki gozdov v eni ali drugi obliki segajo v vsakdanje življenje vsakogar, morda bolj kot druge surovine, in zato je njihova stalna zaloga ob zmernih cenah največje važnosti za vsakogar.

Kar se tiče dela gozdarjev, je jako raznovrstno. Največji podelni delodajalec je federalna vlada. Drugi gozdarji so v službi držav, drevesničnih tvrdki in žag, lesnih industrij ali pa so privatni strokovnjaki posvetovalci, učitelji ali znanstveni raziskovalci.

Kar se tiče gozdarjev v javnih službah, gozdarstva uprava federalne vlade obsega čez 155 milijonov akrov zemlje. Uprava take ogromne posesti zahteva veliko število strokovnjakov in meščencev. Iz federalnih gozdov prihaja vsako leto čez bilijon čevljev lesa. V narodnih gozdovih se pase z dovoljenjem uprave približno deset tisoč milijonov živine in gozdarji morajo nadzirati, da ne nastane nikakršna škoda. Vodne sile v federalnih gozdovih se razvijajo. Orna zemlja se obdeluje. Premog in druge rude se izkopavajo.

Osemindvajset držav skrbi za gozdarstvo v svojih mejah. Nekateri izmed teh držav posedujejo svoje gozdove. Državni gozdarji se zlasti bavijo z obvarovanjem gozdov pred ognjem, s posedovanjem in nadziranjem privatnih gozdov.

Privatne tvrdke se čim bolj poslužujejo strokovnih gozdarjev v vprašanjih, ki se tičejo gozdov in gozdnih pridelkov. To ne velja le glede zaščite in stalnega vzdrževanja gozdov, marveč tudi lesne industrije. Gozdarji cenijo količino in vrednost rastočega lesa in podajajo navseote kot izvedenci o lesnih vprašanjih.

Gozdarstvo je, kot znanstvena stroka, nekoliko zaostalo v tej deželi, in to radi pomanjkljivega poznavanja naših dreves in gozdov. Imamo v tej deželi več kot sto vrst gozdnih dreves, trgovinske vrednosti in vrh tega kakih 200 vrst važnih dreves.

V znanstveno raziskavo v gozdarstvu se sedaj peča federalna gozdna uprava (Forest Service) in tako tudi gozdarstvo kot ter državne gozdne uprave. Ni dvoma, da se bo delo federalne uprave še nerazmerno povečalo. V splošnem se vidi tendenca za čim širše vposrevanje strokovno izobraženih gozdarjev.

Imamo sedaj več kot dvajset gozdarskih šol vseučilišne stopinje. Kakor v drugih poklicih, je tudi v gozdarstvu mogoče napredovati iz najnižjih služb do najvišjih mest. Nekateri izmed ljudi v vodilnih me-

Gozdarstvo kol poklic

stih v gozdarstvu so bili samouki. Bržkone pa jih je malo, ki ne obžalujejo, da niso v mladosti imeli prilik, ki jih imajo sedanje gozdarke šole. Zato se onim, ki se hočejo posvetiti gozdarstvu, priporoča, naj pridobijo, dokler morejo, potrebno izobrazbo v prvostni gozdarški šoli.

Vsak mladenič, ki se hoče posvetiti gozdarstvu, mora seveda tudi preudarjati vprašanje zasluzka v tem poklicu. Kar se tiče zasluzka, se nudijo najboljše prilike v lesnih industrijah. Mnogi mladi moške se učijo gozdarstva, ker se pripravljajo za delo v lesni, papirni ali drugi industriji.

Federalna vlada plačuje svojim glavnim gozdarjem (head forester) do \$5000 na leto in višjim nastavljenecem pod njimi od \$3000 do \$4500. Nova preuredba federalnega uradništva utegne povišati najvišjo plačo na \$7500 in druge sorazmerno. Državni gozdarji dobljajo približno \$3000 do \$5000. Oni, ki se pečejo a podučevanjem in znanstvenim delom, dobljajo plače, ki so po navadi v teh strokah.

Gozdarke šole se nahajajo v mnogih državah, večinoma kot oddelki kake univerze. Kdor se za se ali svojega sina zanima za podrobne informacije v tem pogledu, naj piše na Forest Service, U. S. Department of Agriculture, Washington, D. C. ki mu brezplačno pošlje buletin "Forestry as a Profession". — F. L. I. S.

ZDRAVSTVO

RAK — OZDRAVLJIV?

V Bonnu ob Renu je zboroval kongres nemških ginekologov, katerega se je udeleževalo okrog 1500 zdravnikov Nemčije in sosednjih držav. Izmed tujcev sta pokazali precejšnje zanimanje in temu odgovarjajočo udeležbo posebno Avstrija in Češkoslovaška. Zastopana je pa bila tudi Kanada, Združene države, Južna Amerika, Švica, Švedska in Madžarska. Prvič po svetovni vojni so se udeležili kongresa tudi Francozi, katerim so Nemci prišli naproti v toliko, da so priredili letošnji kongres tako rekoč na francoski meji. Saj ni dolgo, ko je ležal Bonn v ozemlju, zasedenem po aliranih četah.

Posebno pozornost na kongresu je vzbudil med drugim referat prof. dr. Theilhaberja o novem načinu zdravljenja raka. Theilhaber je že pred leti prišel na to, da tvorijo posamezne žleze človeškega telesa posebne specifične sokove, ki uničujejo rakave celice. Ti organi so v prvi vrsti vranica in tako zvani thymus.

Dne 9. junija je Theilhaber na kongresu pred merodajnim znanstvenim forumom izjavil, da se mu je posrečilo v operativnem prenosu imenovanih žlez najti izvirno sredstvo za zdravljenje raka. Opisal je več slučajev, pri katerih se mu je posrečilo, da so novotvorba in bolečine v kratkem času popolnoma izginile. Po njegovem mnenju je torej pridobil medicinsko znanost novo, neprekošnjivo sredstvo v zdravljenju, ki je mnogo uspešnejše kot dosedanja sredstva za pobijanje raka, n. pr. obsevanje z rentgenovimi in radium-žarki ter operativne metode, kjer dosežemo maksimalno do 43 odstotkov popolnih ozdravljenj. Tako Theilhaber.

Umrli člani

JENNIE PEROVŠEK.

Lark, Utah. — Tužnega srca naznanjam vsem sorodnikom, znancom in prijateljem širum Amerike, da mi je neizprosna smrt ugrabila mojo drago in nikdar pozabljeno soprogo in mater petih otrok Jennie Perovšek, rojena Tekavčič.

Umrila je na Provu, Utah, 21. junija in je bila pripeljana v Bingham, Utah, k našemu slovenskemu pogrebniku John Stanfelu. Sprevod se je vršil 26. junija po katoliških obredih iz cerkve na pokopališče v Bingham. Kako je bila pokojna zelo priljubljena, je dokazal sprevid, ki se ga je udeležilo ogromno število.

Pokojna soproga se je rodila pred 34 leti na Zvirčih, fara Ambus, po domače Licjanova. Tukaj zapušača mene, žalujočega soproga in pet še nedoraštih otrok, najstarejši 15 let in najmlajši 5 let, na Toolei, Utah, pa sestro mra. Lizi Kochevar ter v Pueblo, Colo., eno sestro in brata, mra. Mary Nežič in Johna Tekavčič. Prav prisrčna hvala vsem trem, ki so prihiteli iz daljne Colorade in Toolee, da so se še enkrat poslovlili in spremlili svojo drago sestro na zadnji poti in ji podarili krasne vence v zadnji spomin.

Pokojnica je bolela 3 mesece, potem se jo je lotila še pljučnica, za katero je tudi podlegla. Pokojnica je spadala k društvu "Planina" št. 83 S. N. P. J. ter k društvu "Triglav" št. 15 Z. S. Z., oba društva stoječa v Binghamu. Oba društva sta ji poklonila krasne vence na njeno krsto. Pri odprti gomili je prečital nagrobni govor pred društvom "Planina" Steve Konovich, za društvom "Triglav" pa Nick Balich. Srčna hvala obema. Pretresljivi ključ otročičkov mama, mama, kakaj si nas zapustila, so segali v srca vseh navzočih in niti eno oko ni bilo suho. Prav prisrčno se zahvaljujem družinam iz Midvale, Utah. Lepa hvala gre tudi hrvatskim ženam iz Lark, Utah, ki so pokojnici stregle za časa bolezni in jo spremlili k žadnemu počitku.

Dragi rojaki in rojakinje, zopet je en vzgled, kako lepo je biti član slovenske organizacije, kaj bi sedaj šromak s petimi otroci začel ali sedaj mi pa boste obe materi priskočile na pomoč in mi marsikatero solzo otirle.

Ti pa draga soproga in mati, počivaj v miru in naj ti bo lahka ameriška gruda, naš spomin na te bo ostal za vedno v naših srcih. Zalujoi soprog John Perovšek in otroci: John, Jennie, Kristina, Rudolf in Edward; vsi v Lark, Utah.

RAZNO

Ganljivo pismo Nungesserjeve matere Collijevi materi. Collijeva mati je dobila te dni od Nungesserjeve matere tole pismo: "Odkar sta odšla najina sliša, se vsak dan spominjam v mislih vašega in mojega otroka. Trdno verujem v njun povratek, kakaj srce bi mi nehalo biti, če bi moj Charles ne bil več pri življenju. Upajte kakor upam jaz! Jaz ne jočem, a če se mi kdaj zamegle oči, se to zgodi le ob misli, da najina dečka trpi ta in naju zoveta, pa jima me nesrečni majki ne moreva pomoči. Trdno verujem: nekega dne se bosta dečka vrnila, in ko ju bova stisnila na srce, bova pozabili vse prestanto trpljenje. Pošiljam vam pozdrav trpeče matere in vas prosim, da poljubite v mojem imenu svoje vnukce, ki jim naj usoda vrne dragega in slavnega papana."

Charlesova mati.

Policija prijela dvojico s piščo.

Chicago, 7. jul. — Dorthy Laffur in Louis Luffman sta bila snoti aretirana pred Pearson hotelom v svojem avtu, naloženem z opojnimi pijačami, še posebej veliko močnega žganja sta imela v avtu.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Alphonse Daudet:

Tajnosti botra Cornille

"Dober večer, boter Cornille," so mu vikali kmetje; "torej ima vaš mlín še vedno dela?"

"Vedno, draga deca," je odgovorjal stariček z veselimi obrazom. "Dela mi ne manjka, hvala Bogu."

Ce pa ste ga še naprej izpraševali, kje vraga dobi toliko dela, je položil prst na usta in s telavim odgovoril: "Tiho, delam za izvoz!..." Nikoli niste mogli izveči več iz njega.

Da bi pa kdo vsaj nos pomolil v njegov mlín, to se nikomur še sanjalo ni.

Celo male Vivette ni pustil noter...

Ce ste šli mimo mlína, so bila vrata zmerom zaprta in velika krila so se neprestano vrtele; videli ste starega osla, ki se je pasel na travniku pred ploščadi in velikoga mrsavga slička, ki se je solnil na oknu in vas je pogledoval z zlobnim očesom.

Vse to je bilo nekako tajinstveno in je povzročilo med svetom mnogo klepetanja. Vsaak si je na svoj način razlagal skrivnost botra Cornille, toda na splošno se je govorilo, da mora

biti v tem mlínu več denarja ko moka.

Po dolgem času je prišlo vendar vse na dan; poslušajte, kako:

Ko sem tako pisal na svojo piščalko in je mladina pisala, sem opazil nekega lepega dne, da se je moj starejši sin zaljubil v malo Vivetto in ona vanj. Koncem koncem nisem imel ničesar proti temu, kajti kljub vsem onim dogodkom je bilo Cornillovo ime pri nas v časteh, ne glede na to, da bi me veselila Vivette, ta vrabčica, ko bi skakljala po moji hiši. Toda ker sta imela naša zaljubljenca dovolj prilike, da sta bila sama, sem šel iz strahu pred posledicami, da bi se stvar čim hitreje uredila, in sem stopil do mlína, da bi o zadevi spregovoril par besedi s starim očetom. Oh, morali bi videti, kako me je sprejel, stari čarovnik! Nisem ga mogel pripraviti do tega, da bi odprl vrata. Skozi luknjico v ključavnici sem mu razložil vzrok svojega prihoda, kolikor sem mogel; in ves čas mojega besedovanja je ta malopridna mačja mrcina pihala nad mojo glavo.

Starec mi ni dal končati in je zelo nevljudno vpil, naj se vrnem k svoji piščalki; če se mi še tako mudi oženiti svojega sina, naj mu le poišče deklet v valj-

žnem mlínu!... Lahko si mislite, da mi je zavrela kri pri takih nesramnih besedah; vendar pa sem bil dovolj razsoden, da sem se obvladal, pustil starega bedaka v njegovem mlínu in šel javiti mladima svoj neuspeh. — Revni ovčici nista mogli verjeti; prosila sta me za milost, če smeta iti skupaj v mlín, da bi govorila s starim očetom. Nisem se upal upirati in frfr! sta odletela moja zaljubljenca.

In ravno malo prej, preden sta prišla onadva gori, je odšel boter Cornille. Vrata so bila dvakrat zaklenjena; toda stari možiček je pustil lestvo priložnost, ko je odšel — in otrokom je takoj prišlo na um, da bi šla noter skozi okno in malo pogledala, kaj neki utegne biti v tem sivočrnem mlínu...

Nekaj nenavadnega, mlín je bil prazen!... Nikjer vreče, nikjer zrna žita; niti trohice moka na stenah, niti na pajčevinah ne. Tudi ni bilo čutiti one prijetne tople vonjave zmeltega žita, ki razkrija svoj duh po mlínu!... Lestvice je bilo pokrito s plastjo prahu in na njem je spal veliki mršavi maček.

Tudi spodnji prostor je bil žalosten in zapuščen, alaba postelja, nekaj cunj, košček kruha na stopnicah in zraven je stalo troje ali četrto raztrganih vreč, iz katerih se je naspil grušč in bel zemlja.

To je bila torej vasa skrivnost

Že prvi teden so izgubili svoja mesta nekateri ljubljenci Ivana Matvejeva, eden bil je pregan v Sibirijo, drugi pa telesno kaznovani. Stari sluga — bil je turškega rodu in govoril je tudi francoski, katerega je Ivanu Matvejevu podaril pokojni maršal Kamenski — je dobil sicer svobodo, ob enem pa ukaz, da se ima spraviti v štirindvajsetih urah, "da ne bo pohujševal drugih." Semen Matvejič se je pokazal strogega gospodarja in mnogi so žalovali za pokojnikom. "Ko je bil Ivan Matvejič," mi je tožil neki sluga, "ni bilo drugih skrbi, da se mu je je dajalo čisto perila, da je v sobah lepo dikalo in da v predsobi ni bilo nikakega pitja — kar pa Bog čuva! Za drugega se ni zmenil! Še muhe bi ne bil razžalil pokojnik! Pa zdaj je hudo! Umreti bo treba!" Tako se je tudi premislil moj položaj, to je položaj, v kateri sem pala pred nekaterimi dnevi proti svoji volji. Med papirji Ivana Matvejeva niso našli nikake oporoke, niti ene vrstice napisane meni v korist. Vsi so se me začeli izogibati... O Ratču je ne govorim, pa tudi drugi so se jezili name, in kazali so to jezo: prav kakor bi bila koga prevarila. Neko jutro po boji službi, pri kateri sem bila vselej blizu oltarja, me je poklical Semen Matvejič k sebi. Jaz sem njega prej le malo videla in zdelo se mi je, da me on ni zapazil. Sprejel me je v svoji sobi stoje pri oknu. Bil je v uniformi z dvema zvezdama. Obetala sem pri vratih, srce mi je silno bilo od strahu in od nekega drugega čustva, še ne določena, pa jako davečega. "Hotel sem vas videti mlada deca, izpregovoril je Semen Matvejič, pogledavi me najprej pod nogo, potem pa v obraz, — ta pogled me je presunil kakor nož: — hotel sem vas videti, vam objaviti svoj sklep in prepričati vas, da vam hočem le dobro. Povzdignil je glas. — Pravice seveda nimate, pa kakor čitateljica mojega brata, smete vedno zaupati v moje... naklonjenost. Vem... tudi, da ste prebrisani, pametni in lepega vedenja. Naročil sem se gospodu Ratču, kar je treba. K temu pa moram pristaviti, da mi je vaša lepa vnanost porok vaših plemenitih čustev." In Semen Matvejič se je tenko zasmejal... to me ni razžalilo... pa težko mi je bilo, ter čutila sem zdaj, da sem sirota brez očeta in matere. Semen Matvejič je šel s kratkimi koraki k mizi, izvlekel je iz miznice zvenek bankovcev in stisnil mi jih je v roko ter pristavil: "Tu je mala vsota za igle. Jaz tudi v prihodnje ne bom pozabil, a zdaj ostanite zdravi in pametni bodite." Jaz sem vzela bankovce, vzela bi bila vse, kar bi mi bil dal; prišel bi v svojo sobo, sem jokala dolgo, sede na svoji postelji. Jaz nisem zapazila, da so se mi bankovci izmuznili na tla. Gospod Ratč jih je našel, pobral, in vprašal me, kaj mislim storiti z njimi, in jih je obdržal zase.

"V njegovi sobi se je zgodila velika premena. Po nekaterih razgovorih s Semenom Matvejevičem je prišel pri njem v tako veliko milost, da je skoro dobil mesto prvega oskrbnika. Tačas se je pojavila na njem veselost in pričelo se je večno hobotanje. Od tistega časa je postal ruski patrijot (domoljub). Semen Matvejič se je drl vsega narodnega, imenoval se je trdega Rusa, posmehoval se je nemški obliki, katero je vendar sam nosil; pregal je v neko odadljivo vasa kuharja, katerega je Ivan Matvejič dal izučiti za mogo denarja, — pregal je za to, ker ni znal skuhati neke soprne ruske jedi iz gosjih vratov. Pri oltarju je pel Semen Matvejič z dijakoni in ko so se zbrala dekleta k plesu, igri in petju, je pel tudi on z njimi, teptal z nogo po godbi in udarjal jih po licih... Sicer je pa kmalu odpotoval v Petrograd in pustil je mojega očima skoraj kakor samostojnega vlastelina vsa imetja.

(Dolga prihodnja)

botra Cornille! Ta zdrobljeni posek je tedaj prevažal zvečer po cestah, da bi rešil čast svojega mlína in da bi ljudje mislili, da še vedno melje moko... Ubogi mlín! Ubogi Cornille! Že zdavnaj so jima odvzeli valjni mlini zadnje odjemalce. Krila so se še vedno obračala, toda mlín se je vrtil prazen.

Mlada sta se vrnila vasa v solzah in sta mi pripovedovala, kaj sta videla. Srce mi je hotelo počiti, ko sem ju poslušal. Ni minute nisem izgubil; tekel sem k asosedom in sem jim v nekaj besedah razložil stvar. — Domenili smo se, da moramo vse fito, kar ga imamo po hišah neutegoma odnesti v Cornillov mlín. Rečeno, storjeno! Vsa vas se je vzdignila in v procesiji smo prišli gori z osli, ki so bili obovorjeni z žitom, — s pravim žitom, kakršno je!

Mlín je bil na stekaj odprti. Pred vrati je sedel na vreči pesaka boter Cornille; glavno si je bil podprl z rokami in je jokal. Ko se je vrnil domov, je spoznal, da so vdrl med njegovo odprtostjo in odkrili njegovo tajnost.

"Jaz nesrečnik!" je govoril. "Sedaj mi ne ostane drugega kakor smrt!... Mlín je onesčasen."

In hitel je, da se mu je hotela razpočiti duša, klical svoj mlín z vsemi mogočimi imeni in mu govoril kakor resnični osebi.

V tem trenutku so prispeli osli do ploščadi in vsi smo začeli glasno klicati kakor takrat, ko so bili še lepi časi za mlinarje:

"Glejte, mlín! Glejte botra Cornille!..."

In vse polno vreč se je kopičilo pred vrati v vseh strani in lepo rumeno žito se je usipalo po tleh...

Boter Cornille je široko odprl oči. Zagrabil je žito v pest svoje stare roke, napol smeje se, napol jokaje in vmes govorec sam pri sebi:

"To je žito!... Gospod Bog! — Zlato žito!... Dajte mi, da se ga nagledam!"

Nato se je obrnil proti nam in dejal:

"Oh, saj sem dobro vedel, da se boste vrnili k meni... Vsi lastniki valjčnih mlinov so takovi!"

Hoteli smo ga v slavnostnem izprevodu ponesti v vas.

"Ne, ne, dragi moji; najprej moram dati svojemu mlínu jesti... Pomislite vendar, tako dolgo je že, da ni imel več ničesar pod zobom!"

In vsi smo imeli solze v očeh, ko smo gledali uboga starčka, kako se je trudil na levi in na desni, kako je stresal iz vreč in pazil na mlín, med tem ko se je zdrobilo zrnce in se je dvigal drobni prah žita proti stropu.

Prav malo smo storili: od tistega dne nismo več pustili starega mlinarja brez dela. Nato pa je boter Cornille nekega dne umrl in krila našega poslednjega mlína so se nehala vrtili, takrat za vedno... Po Cornillevi smrti ni več nihče nadaljeval njegovega dela. Kaj se hoče, gospod, na tem svetu je vse minljivo. In verjeti moramo, da je minila doba mlinov na veter, kakor je minila doba ladij na Rodanu, najvišjih sodišč (za časov francoske monarhije) in taketov z velikimi ročami."

(KONEC.)

VEDNAN PRIBLJEN SLOVENSKIM ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Mladinski oddelk društva S. N. P. J. v Chicago: piknik v La Grange parku, Forest Preserve, dne 31. julija. Piknik društva "Zvezda" št. 70 J. S. K. J. dne 4. julija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Pionier. Piknik dne 14. avgusta v Widmarjevem vrtu, Willow Springs, Ill.

Zvezda slovenskih organizacij, piknik dne 21. avgusta pri Johnu Widmarju, Willow Springs.

Pionier. Piknik dne 11. septembra v Clarendon Hills, Ill. Vsevolta društva Pionier dne 1. oktobra v avdiciji S. N. P. J.

OPOMBA: Ako pridete Volga društva si ostanite v gostinjskem samostojnem delu in drugo podobno za naslov: JOHN PUTZ, 1234 S. State Ave.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIKSI SLOVENCI"

DVOJE PISEM

Dolgo sem čakal, da ti pišem in se ti še enkrat zahvalim za trenutek sreče, ki sem jo pil s tvojimi ustnic.

Zjvljenje je neumnost. Ono je kakor kletva, ki liči srebrno žlobudranje valov ob jasnih poletnih večerih, ob svitu luninih žarkov. Traja trenutek, zvene ob zvokih melodije, trepete v zlatem kozarcu polnega nektarja, živi — umrje, ter se razbije, kakor val ob skalo. In potem praznosta vse brez upov.

Tako zmedeno govoriš, si dejala, zakaj mi odpiras nove nepoznane svetove.

Si imela prav? Ostani čista gozdna vila, sanjaj v srečo, težko jo je doseči, noga zdrane in konec je upanje.

Meni je ostal na te nepozaben svetel spomin in ta me spremlja ob točnih urah, kakor jasen solčni žarek...

Te pozdravlja...

Cemu ti pišem, sam ne vem. Morda za to, da boš vrgla v ogenj, morda shranila za spomin na blodno dušo sredi večernega mraka. Popotnik, ki hodi za ciljem, ter se mu na daljnem horizontu približa lep svetel, izgine — fata morgana — skloni na prsa glavo in osušena usta šepetajo:

Samo v duhu mu še ostane spomin na nekaj lepega, nedosegljivega, ki mu v otočnih urah sladi svetle sanje.

Glej tak spomin si zame ti. Mala cvetka, razvita joča se v prvih pomladnih žarkih, obdana krog in krog od trnja, dišeče nepokvarjena od slane hudobnega sveta.

Lep svetel spomin, kakor jih je malo, zelo malo v mojem arhivu.

Ostani vedno taka, velika a vendar preprosta. Ne bo ti v življenju nikdar žal in ko se boš v pozni jeseni — morda — spomnila kdaj name, boš dejala.

Prav je imel... Espero...

Dve darili za nove naročnike

Ako se potrudite vsakega kupca in doli ostan polnosti ali doli ostanosti naročnika za društvo "Prosveta" in pošljete celo vaše upravičeno, doli krasno samostojno pislo peto

in avtomatični svinčnik z lapin doli zlaten S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Poslovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljena vred napakega naslova, pošljite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nali zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člani \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski list stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawrence Ave. CHICAGO, ILL.

Za člani S. N. P. J. stane Mladinski list samo 30 centov letno.

POJASNILNO DRUŠTVO TAJNIKOM IN POSILJATE LJEM RAZNIH NAZVANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta, kakor koli naznanila iz zahvale o smrti, tedaj vselej pošljite v plačilo, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse očne zahvale in imena posameznikov, ter se takozvano priobči brezplačno.

Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, katerega se mora plačati, to velja za člani in za nečlane.

Vselej je treba povedati ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno članiško vest, tu v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na krabo in se pove le valjejši del.

pa naročite, da naj bo plačan oglas, ne priobči vas, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga tiče, ali nitičeno posredno, prodaje, it.

Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, hvaličkrat naj ne listi priobči, da hočete svoj plačati. To pomeni dejstvo, da se ker to skraj konvencije, da se pote ravnamo vsi, družstva, člani, ročniki in upravičene list Prosveta, da to upoštevate in potem ravnamo. — Filip Godin upravičile.

Agitirajte za "Prosveto"

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIKSI SLOVENCI — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
- Slovensko-Angliška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
- Zakoni Hugenotov — tolmachi naravnih zakonov in splošni razvoj, knjiga iz katere samorete črpate mnogo naukov za telesno in duševno dobro \$1.50
- Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami \$1.50
- Zajednaki — resnična povest in prava ilustracija dolejši delu dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75
- Jmalo Hlrgina — krasna povest, ki jo je upisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek \$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo 50c
- "Hristenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo 25c
- "Informator" — knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člani — stane samo 20c

Poslajte pošto na: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Poslajte po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawrence Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA